

XÂY DỰNG TIÊU CHUẨN ĐÁNH GIÁ TÂM LÝ CHO NỮ VẬN ĐỘNG VIÊN ĐỘI TUYỂN ĐÁ CẦU TỈNH ĐỒNG THÁP

Phạm Việt Thanh

Khoa Giáo dục thể chất - Quốc phòng và An ninh, Trường Đại học Đồng Tháp, Việt Nam

Email: thanhpham1406@gmail.com

Lịch sử bài báo

Ngày nhận: 04/8/2021; Ngày nhận chỉnh sửa: 13/10/2021; Ngày duyệt đăng: 09/12/2021

Tóm tắt

Nghiên cứu sử dụng những phương pháp thường qui trong thể dục thể thao xác định được 04 test đảm bảo độ tin cậy và tính thông báo, qua đó xây dựng tiêu chuẩn đánh giá tâm lý cho nữ vận động viên đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp gồm thang điểm C, tiêu chuẩn phân loại và phân loại tổng hợp. Kết quả ứng dụng tiêu chuẩn đánh giá có 11,11% vận động viên xếp loại khá, 44,44% xếp loại trung bình, 33,33% xếp loại yếu và 11,11% xếp loại kém.

Từ khóa: *Đá cầu, đánh giá, Đồng Tháp, tâm lý, tiêu chuẩn.*

DEVELOPING ASSESSMENT CRITERIA TO ASSESS THE PSYCHOLOGY OF DONG THAP FEMALE ATHLETES TEAM OF SHUTTLECOCK KICKING

Pham Viet Thanh

Department of Physical Education - National Security and Defense Education,

Dong Thap University, Vietnam

Email: thanhpham1406@gmail.com

Article history

Received: 04/8/2021; Received in revised form: 13/10/2021; Accepted: 09/12/2021

Abstract

The study used conventional research methods in sports to identify 04 tests which ensure reliability and notification, thereby developing criteria for psychological assessment for female athletes of Dong Thap team, including a C - rating scale, classification criteria and general classification. The results of the application of the assessment criteria show that 11.11% of the players were ranked fairly good, 44.44% average, 33.33% weak and 11.11% poor.

Keywords: *Assessment, criteria, Dong Thap, psychological, shuttlecock kicking.*

DOI: <https://doi.org/10.52714/dthu.11.3.2022.951>

Trích dẫn: Phạm, V. T. (2022). Xây dựng tiêu chuẩn đánh giá tâm lý cho nữ vận động viên đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp. *Tạp chí Khoa học Đại học Đồng Tháp*, 11(3), 47-52. <https://doi.org/10.52714/dthu.11.3.2022.951>.

1. Đặt vấn đề

Khoa học thể thao hiện đại cũng như thực tế chứng minh ngày nay các vận động viên (VĐV) trên thế giới đã có sự đồng đều về mặt thể lực, kỹ thuật, hơn kém nhau chênh lệch không bao nhiêu, yếu tố tâm lý trở thành quyết định thắng thua. Với các VĐV có cùng trình độ, điều kiện, chế độ tập luyện,... thì tâm lý VĐV sẽ là yếu tố quyết định thắng thua trong thi đấu (Lê & cs., 2016, tr. 119-120).

Với môn đá cầu muốn thi đấu đạt hiệu quả cao ngoài có năng lực về thể chất thì còn có năng lực trí tuệ và các phẩm chất tâm lý khác. Do vậy các chỉ tiêu về tâm lý như: Tự tin, sự tập trung chú ý, linh hoạt, khả năng xử lý thông tin, thông minh,... là những yếu tố cần thiết cho một VĐV đá cầu. Sự phát triển các chức năng tâm lý còn có vai trò quan trọng trong việc hoàn thiện và nâng cao kỹ năng - kỹ xảo trong phối hợp vận động, cho phép VĐV duy trì trạng thái thi đấu hưng phấn trong điều kiện thể lực giảm sút.

Cũng giống như nhiều môn thể thao khác, với môn đá cầu thì yếu tố tâm lý đóng vai trò vô cùng quan trọng trong bất kỳ một nội dung thi đấu nào. Vì vậy, trong quá trình huấn luyện, bên cạnh trang bị cho VĐV về thể lực, kỹ chiến thuật thì tâm lý là một yếu tố rất quan trọng cần được quan tâm. Tâm lý là một yếu tố quan trọng, ảnh hưởng lớn đến thành tích thi đấu của VĐV đá cầu, nên việc đánh giá chính xác trình độ tâm lý của VĐV theo một tiêu chuẩn khoa học là rất cần thiết. Qua đó, có cơ sở khoa học để các huấn luyện viên điều chỉnh kế hoạch huấn luyện cho phù hợp nhằm nâng cao thành tích thi đấu cho VĐV. Với tầm quan trọng trên chúng tôi chọn nghiên cứu: *Xây dựng tiêu chuẩn*

đánh giá tâm lý cho nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp.

Nghiên cứu sử dụng các phương pháp: Phương pháp tham khảo tài liệu, phương pháp phỏng vấn, phương pháp kiểm tra sự phạm và phương pháp toán thống kê.

Khách thể nghiên cứu gồm: 09 nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp. Trong đó, có 08 VĐV là kiện tướng và 01 VĐV trình độ cấp 1. Độ tuổi trung bình của khách thể nghiên cứu là 23 tuổi.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Xác định các test đánh giá tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp

Để xác định được các test đánh giá tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp, nghiên cứu tiến hành theo 3 bước sau:

- Bước 1: Tổng hợp các test dùng để đánh giá tâm lý môn đá cầu của các chuyên gia, HLV, cũng như trong các tài liệu và công trình nghiên cứu các tác giả có liên quan như: Nguyễn & cs. (2002), Bùi (2009), Đàm (2012), Huỳnh (2016), Nguyễn (2016). Căn cứ vào đặc điểm khách thể nghiên cứu, điều kiện thực tiễn chúng tôi chọn được 5 test để đưa vào khảo sát gồm: Phản xạ mắt-chân (ms), Phản xạ phức (ms), Năng lực xử lý thông tin (bit/s), Loại hình thần kinh K (điểm), Chú ý tổng hợp (p).

- Bước 2: Tiến hành xây dựng phiếu và phỏng vấn các chuyên gia, huấn luyện viên đá cầu, chuyên gia và các nhà chuyên môn 2 lần. Kết quả phỏng vấn được trình bày ở Bảng 1, qua đó chọn được 04 test có tổng điểm phỏng vấn $\geq 75\%$ ở cả hai lần phỏng vấn gồm: Phản xạ mắt-chân (ms), Năng lực xử lý thông tin (bit/s), Phản xạ phức (ms), Chú ý tổng hợp (p).

Bảng 1. So sánh kết quả hai lần phỏng vấn các test đánh giá tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp

TEST		LẦN 1 n = 19		LẦN 2 n = 18		χ^2	P
		Σ điểm	Tỷ lệ %	Σ điểm	Tỷ lệ %		
TÂM LÝ	Phản xạ mắt-chân (ms)	36	94,74	35	97,22	0,29	>0,05
	Phản xạ phức (ms)	34	89,47	30	83,33	0,60	>0,05
	Năng lực xử lý thông tin (bit/s)	33	86,84	29	80,56	0,54	>0,05
	Loại hình thần kinh K (điểm)	26	68,42	26	72,22	0,13	>0,05
	Chú ý tổng hợp (p)	32	84,21	30	83,33	0,01	>0,05

- Bước 3: Kiểm nghiệm độ tin cậy và tính thông báo của các test

- Kiểm nghiệm độ tin cậy

Đối với các test về tâm lý nghiên cứu này không tiến hành kiểm nghiệm độ tin cậy. Vì đó là những nội dung ít thay đổi và được đo bằng các phương tiện hiện đại và chính xác, có độ tin cậy rất cao.

- Xác định tính thông báo

Bảng 2. Kết quả hệ số thông báo các test đánh giá tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp

TT	TEST	$(\bar{X} \pm S)$	R
1	Phản xạ thị giác - chân (ms)	210,19 ± 16,74	0,88
2	Phản xạ phức (ms)	312,68 ± 30,64	0,82
3	Năng lực xử lý thông tin (bit/s)	1,50 ± 0,07	0,85
4	Chú ý tổng hợp (p)	3,48 ± 0,58	0,77

Để kiểm nghiệm tính thông báo của các test đã chọn, nghiên cứu tiến hành xác định mối tương quan giữa kết quả kiểm tra của các test với thành tích thi

Bảng 3. Tổng hợp thành tích các test đánh giá thực trạng tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp

YẾU TỐ	TT	TEST	NỮ (N = 09)		
			\bar{X}	S	$C_v\%$
TÂM LÝ	1	Phản xạ thị giác - chân (ms)	210,19	16,74	7,96
	2	Phản xạ phức (ms)	312,68	30,64	9,80
	3	Năng lực xử lý thông tin (bit/s)	1,50	0,07	4,38
	4	Chú ý tổng hợp (p)	3,48	0,58	16,80

Số liệu tại Bảng 3 cho thấy hệ số biến thiên ($C_v\%$), tham số phản ánh độ biến thiên dao động giữa các cá thể trong tập hợp mẫu, quần thể; ở tất cả các chỉ số của khách thể nghiên cứu đều cho thấy:

- Các test có độ đồng nhất cao (đồng nghĩa với độ phân tán dao động nhỏ) giữa các cá thể nghiên cứu ($C_v < 10\%$): Phản xạ mắt-chân (ms), Phản xạ phức (ms), Năng lực xử lý thông tin (bit/s). Test có độ đồng nhất trung bình ($10\% \leq C_v \leq 20\%$): Chú ý tổng hợp (p). Qua trên cho thấy thực trạng tâm lý

đầu vòng tròn xếp hạng của khách thể nghiên cứu. Kết quả được trình bày ở Bảng 2.

Kết quả ở Bảng 2 cho thấy, ở cả 04 test đều có hệ số thông báo $r > 0,6$. Như vậy, giữa kết quả kiểm tra của 04 test trên với thành tích thi đấu của khách thể nghiên cứu có mối tương quan chặt với nhau, nên đảm bảo có tính thông báo để đưa vào đánh giá tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp.

Tóm lại, qua tham khảo, tổng hợp, phỏng vấn, kiểm nghiệm tính thông báo, nghiên cứu đã xác định được 04 test đánh giá tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp là: Phản xạ mắt-chân (ms), Phản xạ phức (ms), Năng lực xử lý thông tin (bit/s), Chú ý tổng hợp (p).

2.2. Xây dựng tiêu chuẩn đánh giá tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp

2.2.1. Thực trạng tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp

Để đánh giá thực trạng tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp nghiên cứu tiến hành kiểm tra thành tích 04 test đánh giá, tính giá trị trung bình, độ lệch chuẩn và hệ số biến thiên thu được kết quả trình bày tại Bảng 3.

của các VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp tương đối đồng đều.

- Số liệu tại Bảng 3 cho thấy giá trị trung bình phản xạ đơn (ms) của khách thể nghiên cứu là 210,19 ms theo đánh giá của Bôi Kô xếp loại trung bình (Phạm, 1990, tr. 81). Giá trị trung bình phản xạ phức (ms) của khách thể nghiên cứu là 312,68 ms theo đánh giá của Bôi Kô xếp loại trung bình (Phạm, 1990, tr. 82). Giá trị trung bình Năng lực xử lý thông tin (bit/s) của khách thể nghiên cứu là 1,50 bit/s xếp loại trung

bình (Phạm, 1990, tr. 84). Giá trị trung bình Chú ý tổng hợp (p) của khách thể nghiên cứu là 3,48p xếp loại trung bình (Phạm, 1990, tr. 85).

2.2.2. Xây dựng thang điểm C

Bảng 4. Kiểm định phân phối chuẩn Sapiro Winki các test dùng để đánh giá tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu Đồng Tháp

TT	TEST	Kiểm định Sapiro Winki		
		S ²	b	SW
1	Phản xạ thị giác - chân (ms)	280,22	45,17	0,910
2	Phản xạ phức (ms)	938,90	83,66	0,932
3	Năng lực xử lý thông tin (bit/s)	0,004	0,18	0,959
4	Chú ý tổng hợp (p)	0,34	1,56	0,889

Để thuận lợi cho việc xác định mức độ thành tích đối với từng test và để đánh giá được tâm lý cho từng VĐV cũng như so sánh tâm lý giữa các VĐV với nhau, nghiên cứu tiến hành lập thang điểm C. Thang điểm C là một thang chuẩn nên chúng tôi tiến hành kiểm định tính chuẩn của phân phối tập hợp số liệu của các test dùng để lập thang điểm bằng phương pháp kiểm định Sapiro Winki. Kết quả phân tích được trình bày ở Bảng 4.

Kết quả ở bảng 4 cho thấy, ở cả 04 test đều có SW > SW₀₁ nên giả thuyết H₀ được chấp nhận, mẫu có phân phối chuẩn ở mức ý nghĩa α = 0,01. Như vậy, các test trên đảm bảo tính chuẩn để xây dựng thang điểm. Qua kết quả kiểm tra về giá trị trung bình (\bar{X}), độ lệch chuẩn (S), nghiên cứu tiến hành xây dựng thang độ C theo từng test thu được kết quả tại bảng 5.

Bảng 5. Bảng điểm thành tích các test đánh giá tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp

TT	TEST	ĐIỂM									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Phản xạ thị giác - chân (ms)	243,7	235,3	226,9	218,6	210,2	201,8	193,4	185,1	176,7	168,3
2	Phản xạ phức (ms)	374,0	358,6	343,3	328,0	312,7	297,4	282,0	266,7	251,4	236,1
3	Năng lực xử lý thông tin (bit/s)	1,37	1,40	1,44	1,47	1,50	1,54	1,57	1,60	1,63	1,67
4	Chú ý tổng hợp (p)	4,64	4,35	4,06	3,77	3,48	3,18	2,89	2,60	2,31	2,02

2.2.3. Xây dựng tiêu chuẩn đánh giá tổng hợp tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp

Xây dựng thang điểm tiêu chuẩn sẽ cho phép tính điểm cho từng vận động viên với từng test đánh giá. Để lượng hóa được các test khác nhau trong quá trình đánh giá, phân loại tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp, nghiên cứu tiến hành xây dựng tiêu chuẩn phân loại từng test làm 5 mức theo quy ước như sau:

- Xếp loại Tốt từ 9 đến 10 điểm.

- Xếp loại Khá từ 7 đến dưới 9 điểm.

- Xếp loại Trung bình từ 5 đến dưới 7 điểm.

- Xếp loại Yếu từ 3 đến dưới 5 điểm.

- Xếp loại Kém từ 0 đến dưới 3 điểm.

Theo thang điểm C xây dựng ở trên, thì mỗi test có số điểm cao nhất là 10 điểm. Căn cứ vào số test đánh giá tâm lý là 04 test tương ứng với tổng điểm tối đa 40 điểm. Theo quy ước trên, nghiên cứu xây dựng bảng điểm phân loại tâm lý cho khách thể nghiên cứu ở Bảng 6.

Bảng 6. Bảng điểm phân loại tổng hợp tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp

Yếu tố	Test	Phân loại				
		Kém	Yếu	Trung bình	Khá	Tốt
Tâm lý	4	0 → <12	12 → <20	20 → <28	28 → <36	≥ 36

2.3.4. Ứng dụng tiêu chuẩn đánh giá tâm lý cho nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp

Ứng dụng bảng điểm (Bảng 5), bảng phân loại

(Bảng 6), căn cứ vào thành tích kiểm tra của khách thể nghiên cứu vào điểm và phân loại đánh giá tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp được trình bày ở Bảng 7.

Bảng 7. Bảng điểm và phân loại tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp

TT	VĐV	Phản xạ thị giác - chân (ms)	Phản xạ phức (ms)	Năng lực xử lý thông tin (bit/s)	Chú ý tổng hợp (p)	Tổng điểm	Xếp loại
1	G01	7,9	7,1	8,3	7,0	30,3	Khá
2	G02	7,7	7,4	7,5	3,8	26,4	TB
3	G03	6,7	6,0	6,0	6,4	25,1	TB
4	G04	3,7	1,8	5,5	3,6	21,8	TB
5	G05	4,2	5,0	4,6	8,0	21,3	TB
6	G06	4,9	6,6	3,2	6,6	14,6	Yếu
7	G07	4,2	4,3	3,5	3,8	15,8	Yếu
8	G08	2,0	2,4	2,3	3,4	14,6	Yếu
9	G09	3,8	4,4	4,1	2,4	10,1	Kém

Kết quả ở Bảng 7 cho thấy, kết quả xếp loại tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp như sau:

Xếp loại tốt không có VĐV.

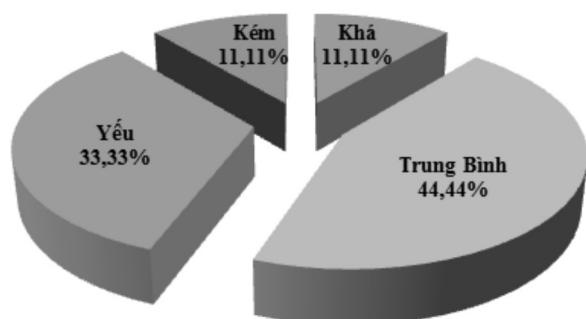
Xếp loại khá có 01 VĐV chiếm 11,11%.

Xếp loại trung bình có 04 VĐV chiếm 44,44% .

Xếp loại yếu có 03 VĐV chiếm 33,33%.

Xếp loại kém có 01 VĐV chiếm 11,11%.

Tỷ lệ xếp loại nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp được biểu diễn qua Biểu đồ 1.

Biểu đồ 1. Tỷ lệ % xếp loại tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp

Kết quả xây dựng các tiêu chuẩn đánh giá tâm lý cho khách thể nghiên cứu qua việc xây dựng

bảng điểm, bảng phân loại cho từng test; xây dựng bảng điểm tổng hợp, bảng phân loại tổng hợp sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho các nhà chuyên môn nhanh chóng, kịp thời đánh giá, phân loại tâm lý của VĐV. Trong đó, việc xây dựng thang điểm C dùng để đánh giá từng test cụ thể của tâm lý VĐV sẽ dễ dàng, thuận tiện cho các huấn luyện viên kiểm tra từng test cụ thể ở từng VĐV. Qua đó, đề ra các giáo án phù hợp để phát triển từng test còn khiếm khuyết nơi VĐV.

3. Kết luận

Từ những kết quả nghiên cứu trên, cho phép rút ra một số kết luận sau:

- Đã xác định được 04 test đảm bảo độ tin cậy và tính thông báo dùng để đánh giá tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp gồm: Phản xạ mắt-chân (ms), Phản xạ phức (ms), Năng lực xử lý thông tin (bit/s), Chú ý tổng hợp (p).

- Xây dựng được thang điểm C, tiêu chuẩn phân loại và phân loại tổng hợp đánh giá tâm lý của nữ VĐV đội tuyển đá cầu tỉnh Đồng Tháp. Kết quả ứng dụng tiêu chuẩn đánh giá có 11,11% VĐV xếp loại khá, 44,44% xếp loại TB, 33,33% xếp loại yếu và 11,11% xếp loại kém.

Lời cảm ơn: Tôi xin chân thành cảm ơn Ban giám hiệu, Bộ môn đá cầu Trường Năng khiếu Thể dục thể thao tỉnh Đồng Tháp đã tạo mọi điều kiện thuận lợi nhất cũng như đã giúp đỡ cho tôi trong quá trình nghiên cứu và hoàn thành bài viết. Đặc biệt, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến các huấn luyện viên, các VĐV Đội tuyển Đá cầu tỉnh Đồng Tháp đã tận tình giúp đỡ và hỗ trợ tôi trong quá trình kiểm tra, thu thập số liệu phục vụ cho việc nghiên cứu./.

Tài liệu tham khảo

Bùi, Q. H. (2009). *Giáo trình tuyển chọn tài năng thể thao*. Hà Nội: NXB Thể dục thể thao.

Đàm, T. K. (2012). *Xây dựng hệ thống đánh giá trình độ thể lực của VĐV cầu lông cấp cao*. Viện Khoa học Thể dục thể thao, Việt Nam.

Huỳnh, T. P. (2016). *Nghiên cứu xây dựng mô hình VĐV bóng chuyền nam cấp cao Việt Nam*. Trường Đại học Thể dục thể thao Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam.

Lê, N. N. & cs. (2016). *Giáo trình khoa học tuyển chọn tài năng thể thao*. Thành phố Hồ Chí Minh: NXB Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh.

Nguyễn, X. T. (2016). *Nghiên cứu đánh giá trình độ tập luyện của nữ VĐV cầu mây trẻ 13-15 tuổi tỉnh Đồng Nai qua 2 năm tập luyện*. Viện Khoa học Thể dục thể thao, Việt Nam.

Nguyễn, T. T. (1999). *Các phương pháp sư phạm kiểm tra đánh giá trình độ thể lực VĐV trẻ* (Tài liệu dùng cho lớp bồi dưỡng nghiệp vụ huấn luyện viên các môn thể thao, Tập 2. Viện Khoa học Thể dục thể thao, Việt Nam.

Nguyễn, T. T. & cs. (2002). *Tiêu chuẩn đánh giá trình độ tập luyện trong tuyển chọn và huấn luyện thể thao*. Hà Nội: NXB Thể dục thể thao.

Phạm, N. V. (1990). *Bước đầu dự báo mô hình trình độ huấn luyện tâm lý của VĐV một số môn thể thao*. Viện Khoa học Thể dục thể thao, Việt Nam.